

шэнкі, які абураўся дэфіцытам то яек, то малака: „Калі мы ўзяліся за яйцы — малако прапала“.

На Каляды абавязкова пакладзіце ў мех калядоўнікам тры яйкі — сымбаль новага тысячагоддзя.

Яма

Анатоль Вярцінскі

Яма, яміна, ямка — адно з самых сэмантична напоўненых словаў нашай мовы. Для беларуса, для яго пабытовай сьвядомасьці, гістарычнай памяці, гэта — склеп, зямлянка, калдобіна і акуп, падвал і траншэя, нара і роў, канава і яр і, вядома ж, — магіла.

Жывым у яму не палезеш, не капай яму свайму бліжняму. Гэтак гучала спрадвечная мудрасць народу.

Але насуперак ёй далакопы рабілі сваю чорную справу, стралялі і скідвалі ў ямы штабелямі гэтых самых ні ў чым не вінаватых сваіх бліжніх. У выніку гэтай іхняй кіпучай дзейнасьці на беларускай зямельцы ўтварыліся незлічоныя ямы-магілы. Ямы-магілы ў Курапатах, ямы-магілы ў ваколіцах Магілёва, Воршы, Вялейкі, Бабруйску, Гомеля.

Яма. Яма эмацыянальная, яма духоўная, яма прававая, яма маральна-палітычная, і яма, у фігуральным сэнсе, ваўчыная — гэта ўжо калі чалавек падыходзіць да бездані, калі ў яго ўжо зьнікае магчымасьць жыць.

„Во трапіў у ваўчыную яму, колькі куды ні скачы — ня выскачыш“, — горка зазначае ў сваіх перадсьмяротных развагах герой аповесьці Васіля Быкава, якая так і называецца — „Ваўчыная яма“.

Слова

Валянцін Акудовіч

Слова — што тут казаць — Бог. Цуд маўленьня — найвялікшы на гэтым сьвеце. У параўнаньні зь ім нішто нават само стварэньне сьвету. Нявымаўлены і праз маўленьне ня выяўлены сьвет — нешта настолькі жахлівае, што ня мае роўнажахлівага слова.

Узьнікаюць і гінуць галяктыкі, запальваюцца і згасаюць сонцы, плывуць над сьнягамі аблогі, туляцца ў пушчах зьвяры, а ў водах — рыбы. Але бяз слова ўсяго гэтага дзіва ніхто ня бачыць, не трымае ў памяці, не беражэ да наступнага дня. І хаця сьвішча вецер, трушчацца камяні, рыкае зьвер, аднак глухая цішыня няўцямнасьці пануе ўсюдна: усё ёсьць — і нічога няма. Жудаснае відовішча. Як быццам чалавек яшчэ не нарадзіўся, а ўжо памёр.

Пакуль сьвет ня быў названы сьветам — яго як не было. Усё, што ёсьць — ёсьць толькі таму, што мае сваё слова.

Адам, надаўшы істотам ды існасьцям імёны, вызваліў іх зь вязьніцы небыцця. І тады ўсё, што было, сталася словам, а што ня сталася словам, таго не знайсьці.

Натуральна, слова — Бог. Спачатку было слова. Напрыканцы слова зноў ня будзе.

Апакаліпсыс — гэта ня енк, ня лямант, не мальба. Апакаліпсыс — гэта той дзень, калі нам усім разам адыме мову. „Гэта канец сьвету“, — пасьпее сказаць чалавек, але ўжо не пачуе ніводнага слова.